

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 23. oktober 2023
Kontor: Straffuldbyrdeskontoret
Sagsbeh: Nathalie Mielche Spottag
Sagsnr.: 2023-06193
Dok.: 2991387

Besvarelse af spørgsmål nr. 1381 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 1381 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 25. september 2023. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karina Lorentzen Dehnhardt (SF).

Peter Hummelgaard

/

Mie Vinkel Sørensen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 1381 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren redegøre for, om det er lovligt, at afsonere af længere domme ikke har mulighed for at udøve almindelige rettigheder, f.eks. retten til at få kostpenge og lave mad, komme gennem visitations- og observationsafdeling forud for en prøveløsladelse, ledsaget udgang m.v., idet spørgeren har modtaget et brev fra en række indsatte i Holbæk Arrest, som hævder at disse ikke har den mulighed, fordi de ikke kan overføres til et almindeligt fængsel, og da de pågældende afsoner lange domme må dette ses som en væsentlig indskrænkelse af deres rettigheder?”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Direktoratet for Kriminalforsorgen, der har oplyst følgende:

”Direktoratet for Kriminalforsorgen skal i forhold til de rettigheder m.v., som er omtalt i spørgsmålet, bemærke følgende:

1. Det følger af hovedreglen i straffuldbyrdelseslovens § 22, stk. 1, at fuldbyrdelse af straf i fængsel skal ske i åbent fængsel. Reglen bygger på det grundlæggende princip, at frihedsberøvelsen ikke må være mere indgribende end formålet tilsiger. Anbringelse i åbent fængsel skal således som hovedregel ske, hvis der ikke er en begrundet antagelse om, at der er risiko for undvigelse, eller for, at den indsatte vil udnytte de friere forhold i et åbent fængsel til kriminel eller dermed ligestillet adfærd.

Ovennævnte hovedregel er imidlertid ikke til hinder for, at der administrativt fastsættes regler om, at en dømt skal indlede strafudståelsen i en særlig modtagelses- eller visitationsordning i et lukket fængsel, f.eks. for at tilvejebringe det fornødne grundlag for afgørelsen om, hvor straffen skal udstås, herunder om anbringelse skal ske i lukket eller åbent fængsel. Sådanne administrative regler er for så vidt angår seksualkriminelle fastsat i anbringelses- og overførselsbekendtgørelsens § 3, jf. nedenfor.

1.1 Indledningsvis anbringelse i visitations- og observationsafdelingen i Herstedvester Fængsel
Direktoratet har til brug for besvarelsen indhentet en udtalelse fra Kriminalforsorgen Sjælland, som Holbæk Arrest organisatorisk hører under.

Det følger af § 3, stk. 1, i anbringelses- og overførselsbekendtgørelsen, at personer, som er idømt tidsbestemt straf af fængsel i mere end 3 måneder og op til 5 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 210 (incest) eller §§ 216-236 (øvrige seksualforbrydelser), som hovedregel indledningsvis anbringes i visitations- og observationsafdelingen i Herstedvester Fængsel (visitationsordningen). Anbringelsen sker med henblik på, at der kan tilvejebringes det fornødne grundlag for at træffe afgørelse om, i hvilken institution straffen skal udstås, herunder om anbringelse skal ske i åbent eller lukket fængsel. Desuden vurderes det, om den enkelte dømte har behov for og er motiveret for behandling. Et sådan ophold er typisk af 6-8 ugers varighed.

Kriminalforsorgen Sjælland har bl.a. oplyst, at der aktuelt er 45 personer på venteliste til visitations- og observationsafdelingen, og at 22 af disse personer er placeret i Holbæk Arrest. Kriminalforsorgsområdet har på baggrund af en manuel gennemgang af data i kriminalforsorgens klientsystem opgjort den gennemsnitlige ventetid på overførsel til visitations- og observationsafdelingen for de 22 personer, som aktuelt er placeret i Holbæk Arrest. Opgørelsen viser, at den gennemsnitlige ventetid udgør 178,65 dage regnet fra det tidspunkt, hvor de pågældende overgik til afsoning af den idømte fængselsstraf. Opgørelsen er baseret på en manuel gennemgang af data, og den er derfor behæftet med en vis usikkerhed. Som det fremgår af den samtidige besvarelse af spørgsmål nr. 1382 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg, blev der efter sultestrejkenes ophør i juni 2023 afholdt visitationssamtaler i Holbæk Arrest. Kriminalforsorgen Sjælland har supplerende oplyst, at de indsatte, som blev færdigvisiteret, ikke længere er indsat i Holbæk Arrest.

Ventelisten er sammenlignet med tidligere lang. Det skyldes flere forhold, herunder den seneste ændring af reglerne om hurtig iværksættelse af straffuldbyrdelsen for personer på fri fod, som er dømt for seksualforbrydelser. Reglerne fremgår af iværksættelsesbekendtgørelsen, som blev ændret med virkning fra den 1. juli 2022. For dømte på fri fod, hvor hovedforholdet i dommen er en overtrædelse af straffelovens kapitel 24 (seksualforbrydelser), skal datoen for fremmøde fastsættes således, at fuldbyrdelsen kan iværksættes senest 30 dage efter datoen for fuldbyrdelsesordre. Sådanne dømte indkaldes derfor med en kort frist til visitations- og observationsafdelingen i Herstedvester Fængsel. Den lange venteliste skyldes desuden, at der har været en øget tilgang af dømte omfattet af visitationsordningen.

Kriminalforsorgen Sjælland har endvidere oplyst, at antallet af pladser i visitationsordningen på grund af det stigende antal dømte på ventelisten pr. 1. november 2023 forventes udvidet med 10 pladser, og at afdelingen fra den 1. november 2023 således vil have en kapacitet på 30 pladser.

Det er på den baggrund direktoratets forventning, at ventetiden på overførsel til visitations- og observationsafdelingen i Herstedvester Fængsel fremover vil blive kortere.

1.2 Kostpenge og madlavning

Det fremgår af straffuldbyrdslovens § 43, stk. 1, at en indsat i videst muligt omfang selv skal varetage praktiske opgaver vedrørende sine personlige forhold, herunder madlavning.

Baggrunden herfor er, at kriminalforsorgen ved tilrettelæggelsen af de indsattes dagligdag dels skal have forholdene i det almindelige samfund for øje, dels skal understøtte, at de indsatte tager ansvar for deres egen tilværelse. Det sker bl.a. af hensyn til at forebygge ny kriminalitet ved at understøtte, at indsatte efter endt afsoning skal kunne tage ansvar for deres egen dagligdag og fungere i samfundet.

De indsatte køber som udgangspunkt selv ind hos fængslets købmandsordning og laver selv mad i et fælleskøkken på afdelingen. Dog kan sikkerhedsmæssige hensyn eller institutionsforhold medføre, at denne selvforplejningsordning ikke er mulig. Dette er f.eks. tilfældet i Holbæk Arrest, hvor der ikke er indrettet køkkener på afdelingerne. I disse tilfælde vil de indsatte dagligt modtage tre måltider på egen celle.

Der er i cirkulære om forplejning af indsatte, som ikke er omfattet af selvforplejningsordningen i fængslerne og arresthusene (med tilhørende bilag), fastsat nærmere retningslinjer om forplejning af disse indsatte.

1.3. Udgang

Efter straffuldbyrdslovens § 46, stk. 1, kan en indsat få tilladelse til udgang, når udgangsformålet er rimeligt begrundet i en række nærmere opregnede hensyn, herunder familiemæssige. Der skal således være et godkendt udgangsformål, hvilket typisk vil være at besøge nærtstående personer som f.eks. ægtefælle, børn og forældre. Tilladelse til udgang forudsætter endvidere, at der ikke er bestemte grunde til at antage, at den indsatte i forbindelse med udgang vil begå ny kriminalitet, unddrage sig fortsat straffuldbyrdselse eller på anden måde misbruge udgangstilladelsen, og at hensynet til retshåndhævelsen ikke i øvrigt taler imod udgangstilladelsen.

Seksualkriminelle, som indledningsvis anbringes i visitations- og observationsafdelingen i Herstedvester Fængsel med henblik på en vurdering af behandlingsbehov mv., jf. pkt. 1.1 ovenfor, vil som det klare udgangspunkt ikke kunne få tilladelse til uledsaget udgang, før vurderingen foreligger. Såfremt det vurderes, at den pågældende har et behandlingsbehov, vil den pågældende som det klare udgangspunkt først kunne få tilladelse til uledsaget udgang, når den pågældende har deltaget i og vurderes at have profiteret af behandlingen, således at misbrugsrisikoen skønnes nedbragt i tilstrækkelig grad.

Hvis betingelserne for udgang i øvrigt vurderes opfyldt, jf. ovenfor, vil seksualkriminelle kunne få tilladelse til ledsaget udgang, selv om den nævnte vurdering endnu ikke foreligger, og selv om den pågældende eventuelt endnu ikke har deltaget i og profiteret af relevant behandling.

1.4. Prøveløsladelse

Det følger af straffelovens § 38, stk. 1, at når to tredjedele af straffen, dog mindst 2 måneder, er udstået, afgør justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, om den dømte skal løslades på prøve.

Ifølge straffelovens § 38, stk. 4, er det en forudsætning for løsladelse på prøve, at den dømtes forhold ikke gør løsladelse utilrådelig, at der er sikret den dømte passende ophold og arbejde eller andet underhold, og at den pågældende erklærer at ville overholde de vilkår for løsladelsen, som fastsættes.

At den dømtes forhold ikke må gøre prøveløsladelsen utilrådelig, indebærer, at der ikke må foreligge en væsentlig risiko for recidiv til ikke-bagatelagtig kriminalitet, som ikke formodes at kunne begrænses ved tilsyn og eventuelle særvilkår. Afgørelse om prøveløsladelse træffes i alle tilfælde ud fra en konkret og aktuel utilrådelighedsvurdering, hvor der tages stilling til, hvor stor vægt de forskellige omstændigheder skal tillægges i den aktuelle sag. Der henvises i øvrigt til pkt. 6-12 i løsladelsesvejledningen, hvor den administrative praksis på området er nærmere beskrevet.

For seksualkriminelle vil der hyppigt være behov for at fastsætte vilkår om fortsat behandling. Vil en seksualkriminell ikke acceptere et relevant vilkår om i prøvetiden at fortsætte en påbegyndt psykiatrisk behandling, eventuelt kombineret med kønsdriftsdæmpende medicin, vil dette i højere grad end sædvanligt medføre, at der gives afslag på prøveløsladelse. Der henvises til pkt. 44 i løsladelsesvejledningen.”